

ערב שבת קודש
עלון
דו שבועי

ענג שבת

פרשת פקודי - ויקרא - פורים
יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים
א' באדר ב' ה'תשע"ט (08.03.2019)
לעילוי נשמת ר' אלתר יחיאל שני בן אברהם יצחק ואלט פולק שני בן הרץ נפתלי ז"ל, ת.נ.צ.ב.ה. (שנה שלושים ושלוש)

מועדי השבת פקודי

ער"ש מוצ"ש	יום	י-ם
18.19	17.06	ת"א
18.21	17.21	ת"א
18.20	17.12	ח'פ"ה
18.22	17.24	ב"ש
18.20	17.17	אילת

זמני היום והלמידים היומיים:

משבת פקודי - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.21 - 4.29
זמן הנחת תפילין	5.02 - 5.10
הנץ החמה (מישור)	5.52 - 6.00
הנץ החמה (הנראה)	5.56 - 6.04
ס"ז ק"ש מג"א	8.06 - 8.10
ס"ז ק"ש הגר"א	8.49 - 8.54
חצות היום	11.50 - 11.51
מנחה גדולה	12.20 - 12.22
שקיעת החמה	17.48 - 17.44
צאת הכוכבים ב'	18.38 - 18.34

דף יומי: חולין קב - קח

מועדי השבת ויקרא

ער"ש מוצ"ש	יום	י-ם
18.24	17.11	ת"א
18.26	17.26	ת"א
18.25	17.17	ח'פ"ה
18.26	17.29	ב"ש
18.24	17.22	אילת

זמני היום והלמידים היומיים:

משבת ויקרא - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.12 - 4.20
זמן הנחת תפילין	4.53 - 5.01
הנץ החמה (מישור)	5.43 - 5.51
הנץ החמה (הנראה)	5.47 - 5.55
ס"ז ק"ש מג"א	8.00 - 8.05
ס"ז ק"ש הגר"א	8.44 - 8.48
חצות היום	11.48 - 11.50
מנחה גדולה	12.19 - 12.20
שקיעת החמה	17.53 - 17.49
צאת הכוכבים ב'	18.43 - 18.39

דף יומי: חולין קט - קטו

את העלון ניתן למצוא בפיסבוק תחת השם: "ענג שבת"

את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il

וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלוק 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il

על שלשה דברים המשכן עומד על "נדבת לב" "חכמת לב" ו"תשומת לב"

בפרשת "פקודי" מסתיימת מלאכת המשכן אשר מתבצעת בהתאם לציווי של הקב"ה וכך נאמר: "ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו ויברך אותם".

התורה מרחיבה את הדיבור על המשכן, מתחילה בפרשת "תרומה" ומסיימת בפרשת "פקודי" וכל זאת בכדי לציין את העקרונות שעליהם בלבד יקום המשכן. כדי לתרום למשכן עם ישראל צריך להביא זהב כסף ונחושת, תכלת ארגמן ותולעת שני וכו' וכל זאת חייב להיות מנדבת הלב ככתוב "כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי".

ונשאלת השאלה מדוע חייבת להיות נדבת לב ורק באופן כזה תתקבל התרומה למשכן? לאחר מכן אומר הקב"ה למשה "ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה" איתו נבחר אהליאב בן אחיסמך למטה דן למשימה זו.

ונשאלת השאלה לשם מה יש צורך דוקא באנשים מיוחדים שניחנו בתכונות מיוחדות שעליהם אומר הכתוב "ובלב כל חכם לב נתתי חכמה".

האם כדי ליצור כלים ואבזרים למשכן לא מספיק שיש להם גישה לסוג עבודה שכזו, ידע בצורפות במכניקה עדינה וכיוצא בזה, מדוע יש צורך ב**חכמת לב** מיוחדת?

הקב"ה מצוה את משה את כל הנצרך למשכן ורק לגבי הקרשים מוסיפה התורה את האות ה' למילה קרשים. ועל כך שואל רש"י מדוע כתוב הקרשים בתוספת ה' הידיעה?

התשובה לשלש השאלות ששאלנו היא כדלקמן: הקב"ה רוצה שבני ישראל יתנו את תרומתם בלב שלם "כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" רק באופן כזה תתקבל התרומה כי את המשכן לא בונים מכסף וזהב אלא הקב"ה רוצה שהמשכן יבנה מהלבבות של עם ישראל זה יסוד ראשון שעליו יקום המשכן "**נדבת לב**", ולא כי **כפו עליך או שלא נעים לך**.

לגבי השאלה השניה מסביר ר' חיים שמולוניץ (בספרו "שיחות מוסר") היות והמשכן הוא הבית של ה' לכן צריך לבנות בדיוק כמו הבית שיש לו בשמים כמובא במדרש (בראשית רבה ל"ג ד') יש בשמים המון עולמות והיכלות כמו "זבול" "ערפל" בהם יש שרפים ואופנים ולכן היה צורך באנשים מיוחדים לא רק במי שניחן בידיים טובות וכשרון להיות צורך או ידע במכניקה עדינה וכדומה, אלא כאלו שזכו לקבל חכמה אלקית לעשות במלאכה באופן מדויק ומכוון לעולמות העליונים עם התוכן העמוק שלהם. אנשים אשר להם חכמת לב לדייק בצירופים של השמות ולדעת לכוון בעשיית כל כלי וכלי מכלי המשכן ובצורה מדויקת כפי המדור של הקב"ה בעולמות העליונים. התורה חוזרת 18 פעמים "ככל אשר צוה ד' את משה" בסוף כל מלאכה שנעשתה בכלי המשכן, לציין שהכל נעשה בדיוק מופלא כמו בעולמות העליונים ולשם כך היה צורך ב"**חכמת לב**" שניתנה לעוסקים במלאכה.

ועל השאלה השלישית שאלתו של רש"י, משיב רש"י עצמו: "הקרשים" - מאותן העומדין ומיועדין לכן. יעקב אבינו נטע ארזים במצרים וכשמת צוה לבניו להעלותם עמהם כשיצאו ממצרים ואמר להם שעתיד הקב"ה לעשות משכן במדבר מעצי שטים ראו שיהיו מזומנים בידם".

משתי סיבות דאג יעקב לקרשים למשכן: א. איפה ימצאו קרשים במדבר ולכן נטע ארזים במצרים וצוה לבניו שאותם יקחו איתם. ב. הוא רצה שיהיה לו חלק בבנין המשכן וכאשר ישאלו הילדים את אביהם מהיכן יש לנו קרשים יספרו לבניהם הסבא שלנו יעקב כבר לפני 210 שנים חשב על כך שצטרך לבנות משכן ודאג שיהיו לנו קרשים. וכך לימד אותנו יעקב אבינו: לאבא יש תפקיד לחנך את בניו כמו שעשה יעקב באופן מופלא במקום חסר סיכוי כמו בבית לבן בחורן וזכה להקים משפחה מפיארת של 12 שבטים ההולכים בדרך אביהם בתורה ויראה. ולא הסתפק בזאת ודאג גם לנכדיו שהתחנכו על ברכיו והמשיך לדאוג לצאצאיו שיבואו בדורות הבאים וכך ימשיכו להיות מחוברים אליו.

"תשומת לב" רבה של יעקב גם לדורות הבאים.

וכך נבנה המשכן באופן מושלם. על שלושה יסודות אלו: "**נדבת לב**" "**חכמת לב**" ו"**תשומת לב**". כאשר נלך בדרך זו נגרום **נחת** רוח ליוצרנו נח"ת - ראשי תבות נדבת לב חכמת לב תשומת לב. כאשר משה רואה כל זאת, הוא מברך את עם ישראל בברכה המיוחדת "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ד' כן עשו ויברך אותם משה" ומוסיף רש"י "אמר להם יהי רצון שתשרה השכינה במועשה ידיכם".

הרב **מרדכי אברמובסקי**, הרב הראשי זכרון יעקב

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
מרת **רחל כץ**, בת ר' יצחק ז"ל,
נפטרה ב-י' באדר ב' תשל"ו. יהי זכרה ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ אבינו
יום טוב ליפא ב"ר יהודה גרוסמן ז"ל,
נפטר ב-י"ד באדר ב'. יהי זכרו ברוך!

נגריית שינדלר
- בוטיק רהיטים בהתאמה אישית -

נגריית שינדלר מתמחה בבניית רהיטים ועבודות עץ בהתאמה אישית, תאום תכנון וביצוע מול אדריכלים/יות מעצבי/ות פנים ולקוחות פרטיים.

050-2561836

פגישת ייעוץ חובבת הלקוח ללא התחייבות

אמינות וקצוצניות

צילום ארועים:

כנסים, ברית, אירוסין, הכנסת ספר תורה, מסי-בת, ימי הולדת, צילומים לפני חלאקה

צילום מסיבות פורים + קבלת כל התמונות המקוריות על דיסק און קי. מוגבל ל-4 שעות צילום.

800 ש"ח

טל: 054-6695400
הגואל שפיצורה haguelphotography@gmail.com

שב תריס

פטנט בלעדי!

דואגים לביטחון ולבטיחות שלכם

מערכת להפעלת תריסים חשמליים באופן ידני בעת הצורך. ללא שעות שבת. באישור רבנים ראשיים ופוסקים חשובים.

על פי תנאי ההיתר המפורטים באתר.
052-3211839
www.halevisys.co.il

נאו"ת דש"א נופש, אירוח ותרבות, ארגון שבתון עיון ושבת תתן

בבית ההאחרה המפואר בית נגן ירושלים (אגף א' למקדימים)

במלון "טערי ירושלים" נאספת המרשמה לפסח ה'תשע"ט

שני לילות: שישי - ראשון י"ד - ט"ז בניסן תשע"ט (19.4.19-21.4.19)

(כולל ארוחת צהריים בהגעה)

חדרים אחרונים מחירים מיוחדים

אפשרות ל-8 לילות או חלקם

לא שרויה וללא קסניות | סדר מרכזי | שני מניינים | כשרות גלאט מהדרין | תנייה מקורה

לפרטים והרשמה: שמעון נייד: 052-3611441 | פקס: 08-9268663

שבת פרשת פקודי ההפטרה: "ויעש חירם" (מלכים א' ז, ח).

יום חמישי ז' באדר הוא יום שנולד בו משה רבינו ויום שמת בו. כפי שכתבנו באדר הראשון יש חסידים, אנשי מעשה ואנשי חברה קדישא, הנוהגים להתענות ביום זה באדר ראשון ויש באדר שני, וכל אחד ינהג כמנהגו.

שבת זכור פרשת ויקרא

מוציאים שני ספרי תורה. בספר הראשון 7 קרואים בפרשת ויקרא. בספר השני מפטיר בפרשת כי תצא, "זכור את אשר עשה" (דברים כה, יז-ט).

פרשת זכור היא מצוות עשה מן התורה.

ההפטרה: הספרדים: "ויאמר שמואל אל שאול" (שמואל א' טו, א). האשכנזים מתחילים (מפסוק ב): "כה אמר ה' צבאות".

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות. במנחה אומרים צדקתך.

זכור את אשר עשה לך עמלק

המבלי"ם מרכז כמה דעות (ראשונים ואחרונים) בטעמה של מצות "זכור": "מלחמת עמלק לא היתה לה שום סיבה מהסיבות שבבעורה לילחמו עם בעם, ממלכה בממלכה, שכל עורכי מלחמות יהיו לאחת מחמש סיבות וכולם לא היו פה: א) שיילחם על ארץ לכבשה להרחיב את גבולו - וזה היה בדרך...; ב) אם יקרב אל גבול ארצה, שהוא ירא פן יירש את ארצו כמלחמת סיחון ועוג - וזה הוא ולא ירא אלהים; ג) אם עשו עמו מלחמה והתגרו בו - אבל הוא קרד בדרך דרך מקרה ללא ריב בינהם; ד) להראות כוחו וגבורתו, ואז יילחם פנים אל פנים - והוא יזיג בך כל הנחשלים אחרך ואתה עייף ויגע; ה) בעבור הדת, שחושב שימצא חן בעיני אלוהיו אם יכחיד את הבלתי מאמינים בו - אבל הוא ולא ירא אלהים, ורק הסיבה העצמית למלחמה זו היתה: 1. הכפירה באלהים - כל העמים האמינו בפלאותיו... והוא הקשיח לבו מיראת ה'... 2. נטר איבה על ישראל מצד אבותיו ומשטמת ועשו שמורה לנצח לזרע יעקב".

יום רביעי: תענית אסתר

מועדים: הצום מתחיל בעלות השחר. י-ם: 4:13, ת"א: 4:15, חיפה: 4:13, ב"ש: 4:16, אילת: 4:17.

סיום הצום: צאת הכוכבים (א): י-ם: 18:12, ת"א: 18:10, חיפה: 18:12, ב"ש: 18:12, אילת: 18:09.

שחרית: כ"י ליוחזק, "עננו", אבינו מלכנו וקריאת התורה - "ויחל" (שמות פרשת כי תשא לב, יא).

הספרדים אומרים אחרי שיר של יום מזמור כ"ב בתהלים 'למנוצח על אילת השחר'.

מנחה: אשרי, קריאת התורה - 'ויחל'. במנחה אין אומרים חצי קדיש לאחר קריאת התורה. האשכנזים מפטירים במנחה 'דרשו ה' בהמצא' (ישעיהו נה, ו). ברכת כהנים. בתפילת מנחה, מאחר שזה בערב פורים אין אומרים אבינו מלכנו ואין אומרים תחנון.

"עננו"

ש"ץ קובע 'עננו' ברכה לעצמה בין ברכת 'גואל ישראל' ל'רפאנו' בחזרת התפילה בין בשחרית בין במנחה.

בתפילת העמידה שחרית ומנחה אומרים בני עדות המזרח 'עננו' בתפילת לחש בברכת 'שומע תפילה', ואילו האשכנזים אומרים אותה רק במנחה.

יחיד ששכח לומר 'עננו' - אם עדיין לא אמר את שם ה' בחתימת 'שומע תפילה' חוזר ל'עננו' וגומר על הסדר; ואם כבר הזכיר שם ה', אומר לפני 'יהי לרצון' בסוף התפילה. ש"ץ ששכח לומר 'עננו' - אומר ב'שמע קולנו' כיחיד בלי חתימת הברכה, אלא ממש כי 'כי אתה שומע' וכו'; שכן גם ב'שמע קולנו', אם עדיין לא הזכיר שם ה' בחתימת 'שומע תפילה', חוזר ל'עננו'; ואם הזכיר שם ה', אומר אחרי 'המברך את עמו ישראל בשלום'.

מי שלא השלים הצום אומר 'עננו' אבל במקום 'ביום צום תעניתנו' אומר: 'ביום צום התענית'.

מחצית השקל

אחר מנחה של תענית אסתר נותנים 3 מטבעות זכר למחצית השקל. (ראו על מחצית השקל בעלון פרשת כי תשא). מאחר של פעמים כתוב תרומה בש"ש ליתן ג'. ההקפדה היא על "מחצית" מטבע הקבוע. אבל בש"ש יתן דעת (ח"א סימן פ"ו)

כתב שלכתחילה ראוי לתת שיעור מחצית השקל של תורה שהוא 9.6 גרם כסף טהור, כ-21 גרם.

נחלקו בחובת מחצית השקל אם היא מגיל עשרים או מגיל שלש-עשרה. אך נהגו לתת גם בעבור קטנים ונשים, ומי שנתנו בעבורו פעם אחת, אין פוסקים לתת בעבורו עד שיגדל ויתן בעצמו.

צדקה זו של זכר למחצית השקל ניתנת רק לעניים.

זהירות רבה יש לנהוג בנתינה - כי היא רק "זכר למחצית השקל". אין לומר כי היא ל"מחצית השקל", אלא "זכר... שכן המקדיש לבית המקדש בזמן הזה הקדשו הקדש והוא אסור בהנאה אפילו לצרכי מצוה וצדקה.

פורים

יום רביעי בערב - פורים דפרזים. קוראים מגילת אסתר, וכן ביום חמישי בבקה. במקומות קוראים ביום חמישי בערב וביום שישי בבקה אומרים על הניסים, משלוח מנות ומתנות לאבינונים.

חיוב קריאת המגילה (שולחן ערוך סימן תרצ"ג)

"חייב אדם לקרות המגילה בלילה ולחזור ולשנותה ביום... של לילה זמנה כל הלילה ושל יום זמנה כל היום, מהנץ החמה עד סוף היום". המשנה ברורה: זכר לנס שהיו צועקים בימי עלות יום ולילה. כל הלילה הכוונה היא מצאת הכוכבים ועד עלות השחר. ביום הכוונה מהנץ החמה עד שקיעת החמה. אם היה אנוס יכול להקדים ולקרותה משעלה עמוד השחר.

"מבטלים תלמוד תורה לשמוע מקרא מגילה קל וחומר לשאר מצוות" (שם סעיף ב').

הכל חייבים בקריאת מגילה:

"אחד הקורא ואחד השומע מן הקורא יצא ידי חובתו" (שם ב.). המשנה ברורה (שם ב, ד): "יצא ידי חובתו - שארד שיוכיח הקורא להוציא השומע לצאת כדון שאר מצות שאחד מוציא חבירו". (וכן בשולחן ערוך תרצ, יד). לכן, נהוג וראוי שהרב או בעל הקורא יפנה תשומת לב הקהל, לפני הקריאה שהקורא מתכוון להוציא ידי חובה ושהציבור יתכוון לצאת ידי חובת הקריאה של בעל הקורא. אין יוצאים ידי חובה מקריאת קטן. גם נשים חייבות על אף שזו מצוה שהזמן גרמא, מכל מקום כיון שהנשים היו באותו הנס, שהיתה הגזירה להרוג גם את הנשים, לכן חן חייבות. מחנכים את הקטנים והקטנות שהגיעו לגיל חינוך, לשמוע קריאת מגילה. (שולחן ערוך ומשנה ברורה סימן תרפ"ט).

אשה הקוראת לעצמה, וכן אם שומעות הנשים קריאה שלא בבית הכנסת, וקורא לפניהן מי שכבר שמע קריאת המגילה - תברך אחת הנשים את הברכה "לשמוע מקרא מגילה". נשים אינן מוציאות ידי חובה את האנשים. אבל אשה מוציאה ידי חובה את חברתה (משנה ברורה שם ב') שער הציון שם בסעיף טו מוסיף וסובר בשם התוספות שאין האשה מוציאה נשים רבות אלא רק את חברתה... (כף החיים, שם יט).

דיני קריאת המגילה (שולחן ערוך סימן תרצ"ג)

צריך לקרוא במגילה ולא בעל פה, ובמגילה כשרה. אם קרא במגילה לא כשרה זה כאילו קרא בעל פה ולא יצא ידי חובה. קורא בין עומד בין יושב, אבל לא יקרא בצבור וישב לכתחילה מפני כבוד הציבור. את הברכה יש לקרוא מעומד. אף השומעים את הברכות יעמדו (משנה ברורה שם). יש אומרים שהשומעים אינם צריכים לעמוד בשעת הברכה (כף החיים).

צריך לשמוע את כל הפסוקים, מתחילת המגילה ועד סופה. אם השמיע מילה - דעת רוב הפוסקים שלא יצא ידי חובת קריאת המגילה. מי שתופס בידי מילה שאינה כשרה, לא יקרא עם הש"ץ אלא שומע ושותק. וכן לא יסייע שום אדם על פה לחזן, ולכן אותן הפסוקים שקורין הקהל, צריך החזן לחזור ולקרותם מתוך מגילה כשרה. לכן גם כשמרעישין את "המן" צריך הש"ץ לחזור על התיבה כששקד בצבור כדי שישמעו אותו. יש לקרוא את המגילה לפי סדר הכתוב.

השומע את המגילה בלשון שאינו מבין, יצא ידי חובה.

"אין לשוח בעוד שקורין אותה" (שולחן ערוך תרצ"ב, ב) המשנה ברורה (שם) מוסיף: "אין לשוח... היינו בין השומע ובין הקורא אסור להם לשוח לכתחילה ואפילו בדברי תורה. ולענין דיעבד יש חילוק דהשומע אם שח בעת הקריאה לא יצא אפילו אם חיסר לשמוע תיבה אחת דהא לא שמעה כולה, אבל הקורא יצא. **אם שח בין הברכה לתחילת הקריאה בין השומע ובין הקורא הפסיד הברכה.** וכן בין הקריאה לסוף הברכה גם כן אסור להפסיק (שם תרצ"ב, ב, ט).

דין הגמרא שיש לקרוא לכתחילה את כל עשרת בני המין בנשימה אחת, מ'זאת פרשנדתא' ועד 'עשרת'. יש נוהגים להתחיל מ'חמש מאות איש'. בדיעבד, גם אם לא קרא כלל בנשימה אחת - יצא ידי חובת הקריאה.

התפילות בפורים (שולחן ערוך סימן תרצ"ג)

הספרדים אומרים לפני תפילת ערבית 'למנוצח על איילת השחר' (תהלים כב). אמרו בגמרא (יומא כ"ט). שאסתר נמשלה לאיילת השחר. ולכן מפרק זה אנו למדים לענין המגילה שנכתבה על ידי אסתר המלכה יחד עם מרדכי היהודי, והם שתקנו לנו לקרותה בימי הפורים.

בתפילת העמידה מוסיפים 'על הניסים'. קדיש 'תתקבל' והספרדים אומרים חצי קדיש. קוראים את המגילה. אחריה אומרים האשכנזים 'אשר הניא' והספרדים אומרים שלש פעמים: 'ארור המן, ברוך מרדכי, ארורה זרש, ברוכה אסתר. ארורים כל הערלים, ברוכים כל ישראל [גם האשכנזים צריכים לומר כן ב'שושנת יעקב']. וגם חרבונו זכור לטוב'. אומרים 'אתה קדוש'. קדיש שלם. יש מהאשכנזים המדלגים על 'תתקבל' והספרדים אומרים עם 'תתקבל'.

בשחרית: אחרי חזרת הש"ץ קוראים בתורה ל-3 קרואים בפרשת בשלח: 'ויבוא עמלק'. הספרדים כופלים פעמיים על הפסוק האחרון, להשלים את הקריאה לעשרה פסוקים.

אחרי קריאת התורה - האשכנזים מחזירים את ספר התורה לארון הקודש, אין חולצים את התפילין וקוראים את המגילה עם התפילין.

קוראים את מגילת אסתר ומברך תחילה שלש ברכות כמו בערב פורים, בבכת 'שהחיינו' מכוונים גם על משלוח מנות וסעודת פורים. המברך צריך לכוון להוציא ידי חובה את השומעים גם על זה. אחר שכורך את המגילה מברך הקורא 'הרב את רבינו' ואומרים 'שושנת יעקב'. אומרים 'אשר הניא', ויש שאין אומרים בבקר 'אשר הניא' והאדר"ת העיר על כך שאין אומרים משום שאמרו פיוטים בתפילה. לכן, מי שאינם אומרים פיוטים יאמרו 'אשר הניא', 'אשרי' 'ובא לציון' וכו'. הספרדים משאירים את ספר התורה על שולחן הקריאה. אומרים 'אשרי' 'ובא לציון' עד 'מעתה ועד עולם' וקוראים את המגילה, מברכים אחריה ואומרים 'ארור המן' וכו', ואתה קדוש', קדיש 'תתקבל' ומחזירים ספר התורה להיכל וכו'.

ברית מילה: אם יש ברית מילה נוהגים לעשות את הברית אחר קריאת המגילה.

מנחה: נוהגים להקדים מנחה לסעודת פורים (שולחן ערוך תרצ"ג, א-ב ובמשנה ברורה)

אבל בתוך השבעה

השולחן ערוך פותח (תרצ"ג, ד): "כל דברי אבילות נוהגים בתנוכה ובפורים". הנה, בהמשך הוא מסייג ומביא דעה הפוכה. ומשתייך שם: מותר לילך לבית הכנסת לקריאת המגילה בערבית ובשחרית (לפי תוספות פ"ק מועד קטן). כל זה כשאינו יכול לאסוף מנין בביתו - אם יכול עדיף לקרוא במנין במקום אבלו. וכאן מוסיף השולחן ערוך: "ויש אומרים שאין אבילות נוהג בפורים לא בי"ד ולא בט"ו (הרא"ש ומנהגים) וכן נוהגין ואפילו אבילות יום ראשון נדחה מפני פורים, אבל דברים שבצנעה נוהג ואע"פ שאין נוהג אבילות בפורים עולה למנין שבעה ימי אבילות כמו שבת וכן פסק הרב בעצמו בטור יורה דעה סימן תא".

על הניסים

בתפילות העמידה, בברכת 'מודים' מוסיפים 'על הנסים'; וכן בברכת המזון אחרי 'נודה לך'. ב"פרזים" אומרים על הניסים בי"ד אדר בלבד, וב'מוקפים" בט"ו בלבד. האומר בשניהם - אינו צריך לחזור בעיירות המסופקות (אם מוקפות חומה מימי צפון) כמו צפת, טבריה, עכו, חיפה, יפו, לוד, באר שבע, חברון, שכם - אומרים לכתחילה בשניהם (שולחן ערוך תרצ"ג, ב ומשנה ברורה ד, ותרפ"ז).

בפאת השולחן ג, טו ובעוד יוסף ח'י, תצוה, כתבו שיאמרו ביום ט"ו באלקי נצור ולא במודים. שכן בתפילת העמידה ולא אמר 'על הנסים' - אם נזכר לפני שאמר את שם ה' בחתימתו 'הטוב שמך ולך נאה להודות', חוזר ל'על הנסים' וממשיך 'ועל כולם'. נזכר לאחר שכבר ביטא את שם ה' בחתימת הברכה, אינו חוזר, אך אומר בסוף התפילה לפני 'יהי לרצון': 'יהי יצאון מלפניך שאתעשה לנו נסים ונפלאות

כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי ואסתר' וכו' ואומר 'יהי לרצון' וכו'.

שכן בברכת המזון ולא אמר 'על הניסים' - אם נזכר לפני שאמר את שם ה' בחתימת על הארץ ועל המזון, חוזר ל'על הניסים' וממשיך 'ועל הכל'. נזכר לאחר שכבר ביטא את שם ה' בחתימת הברכה, אינו חוזר, אך אומר לפני 'הרחמן הוא זיכנו': 'הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי ואסתר' וכו' ואומר 'ועל הכל' וכו'.

מתנות לאבינונים - מעות פורים לעניים (שולחן ערוך סימן תרצ"ג)

חייב כל אדם, בין איש ובין אשה ליתן לפחות שתי מתנות לשני עניים (לכל עני מתנה אחת). יכול לתת כסף או מאכל. מוטב להרבות במתנות לאבינונים מלהרבות בסעודות ובמשלוח מנות לרעין, שאין שמחה גדולה ומפוארת אלא לשמח לב עניים, יתומים ואלמנות, ודומה לשכינה, שנאמר: 'להחיות רוח שפלים ולהשיב לב נדכאים'. רשאי לתת את המתנות באופן שהאביון לא ידע ממי קיבל והנותן לא ידע למי נתן, כלומר מתן בסתר. נתינה לגבאי צדקה, שהוא מחלקם לעניים בו ביום - ביום הפורים, ועדיף לנהוג כן כמה שיתן בעצמו את המעות, אבל יש לשים לב שגבאי הצדקה יעביר את המעות בפורים ולא אחרי החג. משלוח מנות יתן באופן שהמקבל ידע ממי קיבל, והנותן למי נתן. יש לתת מנות ממש - דברי מאכל ומשקה.

סעודת פורים

מצוה להרבות בסעודת פורים, ובאכילת סעודה אחת יוצאים ידי חובה. חיוב הסעודה ביום דוקא. האוכל סעודת פורים בלילה - לא יצא ידי חובה. מכל מקום, גם בלילה צריך לשמחת. ראוי ללבוש בגדי שבת כבר בליל פורים, ויהיה שולחנו ערוך. (שולחן ערוך ומשנה ברורה סימן תרצ"ה).

פורים דשושן ומוקפין

יום ישישי ט"ו באדר ב'. במקופין נוהגים כל דיני פורים ביום זה ומתחילים בערב קודם. ביום חמישי בערב קוראים במגילה אסתר וכל ההלכות והמנהגים שנהגו אתמול בפורים דפרזים נוהגים היום בפורים דמוקפין. נוהגים להקדים בסעודת פורים משום ערב שבת קודש.

גם בפרזים נוהגים קצת חג בט"ו - בפורים דמוקפין. אין מתענים ואין אומרים הספדים, אין אומרים תחנון, אין אומרים 'למנוצח', ומרבים בו קצת בסעודה.

העירות הישנות - ישובי הספק

טבריה, צפת, עכו, חיפה, יפו, לוד, חברון, באר שבע הן ספק מקופות חומה מימי יהושע בן נון לכן מספק קוראים בהם במגילה בי"ד וב-ט"ו, ומברכים הברכות רק בי"ד. מתנות לאבינונים ומשלוח מנות נוהגין בשני ימים אלה. בימים קדומים נהגו לומר בהן גם על הניסים ולקרוא בתורה פעמיים - אבל זה מזמן שנוהגים לא לומר על הניסים ולא לקרוא בתורה בט"ו באדר.

ירושלים החדשה

ירושלים שבודאי מוקפת חומה מימות יהושע - פורים שלה בט"ו. בי"ד באדר אין בו תענית והספק, אין אומרים תחנון ואל ארץ אפים ואין אומרים 'למנוצח'.

ירושלים החדשה - נוהגת בט"ו משום 'סמוך ונראה לכרך'. גם חלקי ירושלים המרוחקים מחומת ירושלים נוהגים, בכל השכונות, כדין ירושלים הישנה ופורים רק בט"ו.

הרחוקים יותר ממיל - ויש מי שתחמו את המקומות מ'בית זקנים הספרדי' והלאה למערב העיר (רח' גשר החיים), ומו'מקור חיים" לדרום העיר, מ'מחניים" לצפון העיר - צריכים לנהוג כבעירות הספקות, דהיינו בי"ד בברכה ובט"ו שלא בברכה. מי שנוהג גם כאן רק בט"ו יש לו על מי לסמוך.

בן עזי אחרת שבא לירושלים - אם היתה דעתו לחזור מירושלים לפני ערב בט"ו, אף שאח"כ התעכב קורא ביום י"ד. אם בעת נסיעתו היתה דעתו להיות בירושלים בקר ט"ו קורא בט"ו.

בן ירושלים שהלך לעיר שאינה מוקפת - אם בעת נסיעתו היתה דעתו לחזור לירושלים קודם בקר י"ד, אף שהתעכב - קורא ביום ט"ו, אם היתה דעתו להיות שם בבקר י"ד, אף שחזר ביום י"ד - קורא בי"ד.

בן עזר שעקר דירתו ליל ט"ו התחייב בי"ד וגם בט"ו (ירושלמי פרק ב).